

Як показав аналіз дослідження у 45% обстежуваних спостерігається нерозвинуте функціонування Я-реального та Я-ідеального, що безпосередньо відображається у слабких уявленнях підлітків про свої ідеальні та реальні риси, відсутності чітких уявлень про бажаного себе. 35% обстежуваних вказують на наявність сталого позитивного зв'язку між Я-реальним та Я-ідеальним, що передбачає самовідповідність персоніфікованому ідеалу, психологічну адаптацію підлітка до свого внутрішнього світу. 10% респондентів вказують на повне самоприйняття власної особистості, що в результаті відображає їхню адекватно завищену самооцінку. У 10% досліджуваних спостерігається наявність негативного зв'язку між Я-реальним та Я-ідеальним старших підлітків, що відображає невідповідність або розбіжність уявлення людини про те, якою їй потрібно бути, й уявленням про те, якою вона є за своїм переконанням насправді. Звідси випливає психологічна неадаптованість і навіть дезадаптованість підлітків, психічне неврівноваження. Дана невідповідність викликає тривогу, відчуття загрози, дискомфорт та супроводжується заниженою самооцінкою.

Отже, на основі отриманих даних емпіричного дослідження за допомогою тест-опитувальника самоствавлення В.В. Століна, С.Р. Пантєєва, методики діагностики рівня суб'єктивного контролю Дж. Роттера та методики дослідження самооцінки особистості та визначення індексу задоволення собою (Q-сортування В. Стефенсона) ми прослідкували особливості ставлення старших підлітків до самих себе, прийняття-неприйняття себе. Результати показують, що підлітки в цілому приймають власну особистість, досить адекватно схвалюють себе. У них спостерігається неабиякий інтерес до власної особистості, бажання пізнати себе та вдосконалити. Проте присутні аспекти самозвинувчення (55%), бачення переважно своїх недоліків. Відповідно, спостерігаються прояви заниженої самооцінки (10%) та слабого функціонування самосвідомості окремих підлітків. Спостерігається слабе уявлення про наявні риси власної особистості та ті, якими б хотілось володіти (45%), що може визначати нерозуміння себе та бажання себе пізнати.

З метою формування позитивного ставлення старших підлітків до самих себе, гармонізації їх особистості, задоволення бажання пізнати себе ще краще та вдосконалитись варто провести тренінгові заняття, які, на нашу думку, дозволять якісно підвищити рівень самоприйняття та самооцінки, розкриють їхню особистість, що є перспективою наших подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс / Общ. ред. В.Я.Пилиповского. – М.: Прогресс, 1986. – 424 с.
2. Вільдгрубе С.О. Самоствавлення підлітків в умовах соціальної депривації. / С.О.Вільдгрубе // Збірник наукових праць. Психологічні науки. - 2011. - Т.2. Вип.4. - С. 40 - 43.
3. Вільдгрубе С.О. Психологічні шляхи формування самоствавлення в контексті психологічної адаптації особистості. / С.О. Вільдгрубе // Проблеми сучасної психології. - 2012.- Вип.16. - С. 95 -104.
4. Джемс У. Психологія / У. Джемс / Под ред. Л. А. Петровской – М: Педагогіка, 1991. –368 с.
5. Кириленко Т., Колодяжна А. Систематизація проблем вивчення самоствавлення особистості. / Т. Кириленко, А. Колодяжна // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. - 2010. - №1. - С. 29 - 33.
6. Кольшко А.М. Психологія самоотношения: Учеб. пособие / А.М. Кольшко. – К-Гродно: ГрГУ, 2004. – 102 с.
7. Столин В.В. Самосознание личности / В.В. Столин. – М: МГУ, 1983. – 284 с.

Волчук Л.

Науковий керівник – асист. Слозанська Г.І.

ПРОБЛЕМА ЗАЙНЯТОСТІ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ

Економічна та соціальна криза наприкінці ХХ ст. ускладнила функціонування як загальнотеоретичної, так і галузевої соціології. За відсутності фінансування майже не проводяться масштабні дослідження, які б могли з'ясувати сільські молодіжні проблеми в умовах трансформації політичної, соціально-економічної систем. Значно скоротилась кількість дослідних центрів, проблемних лабораторій з вивчення сучасної молоді.

Непродумане економічне реформування села породило сьогодні цілий комплекс економічних та соціально-культурних проблем, найголовнішими серед яких є:

– низький рівень життя, безробіття і значна економічна та соціальна залежність від батьків;

- шлюбно-сімейні проблеми (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів);
- низька народжуваність – вже протягом трьох з половиною десятиліть в Україні зберігається рівень народжуваності, який не забезпечує навіть відтворення поколінь;
- матеріальна незабезпеченість, відсутність умов для поліпшення житлових умов;
- поганий стан здоров'я і зростання рівня соціальних відхилень (злочинність, пияцтво, наркоманія, проституція);

втрата ідеалів, соціальної перспективи, життєвого оптимізму.

Однією найбільш важливих з точки зору майбутнього, є проблема працевлаштування та соціальної реалізації молоді на селі. Молодь, як ніхто інший, відчуває нинішню безперспективність і деградацію життя на селі, при першій же можливості залишає його в пошуках заробітку і кращої долі.

Мета: дослідити перспективи та специфіку зайнятості сільської молоді.

Аналіз досліджень. У часи реформ роль молоді в суспільних процесах зростає і, відповідно, особливої ваги набуває молодіжна політика держави, спрямована на суттєву підтримку молодого покоління, як однієї з найуразливіших груп населення.

Велика швидкість політичних, економічних та соціальних змін в 90-і роки вплинула на розвиток української молоді. В умовах радикальної перебудови українського суспільства відбуваються глибокі зміни його соціальної стратифікації, однією з особливостей якої є соціальна поляризація. Важливішою характеристикою української молоді є розшарування за соціально-економічними показниками. Перед молоддю стоять проблеми, які вирішити самостійно вона не може: безробіття, низька оплата праці, недоступність житла, платна освіта, наркоманія, алкоголізм, криміналізація тощо.

Сьогодні постала необхідність глибокого аналізу державної молодіжної політики, надання гарантій для соціального становлення і розвитку молодого покоління, здійснення практичних кроків у вирішенні проблем молоді.

Проблема молодіжної зайнятості та безробіття привертає увагу сучасних дослідників, серед яких можна виділити праці таких вітчизняних науковців, як М. Долішній, О. Дяків, Т. Заяць, С. Злупко, А. Колот, О. Кир'янова, Е. Лібанова, І. Петрова, Г. Юрчик та інших. Проте на сучасному етапі суспільство і держава об'єктивно не можуть гарантувати повної зайнятості всього працездатного населення, у тому числі і такого соціального прошарку, як молодь. Особливо в умовах її низької конкурентоспроможності, відсутності досвіду роботи, дисбалансу попиту і пропозиції робочої сили на ринку праці, недоліків власне процесу підготовки молодих фахівців до професійної діяльності. Тому означена проблема потребує подальшої розробки, особливо у світлі трансформації економічної системи України, яка супроводжується зміною уявлень про роль людини у виробництві, реформуванням освітнього простору, демографічними зрушеннями.

Законодавство України щодо сприяння соціального становлення та розвитку молоді базується на Конституції України, Законах України «Про зайнятість населення», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про охорону праці» та інших законодавчих і нормативно-правових актах, що гарантують молодим людям рівне як для всіх громадян право на працю [6].

«Молодь – це окрема соціально-демографічна група, яка відрізняється за сукупністю вікових характеристик, особливістю соціального становища та обумовлених тим чи іншим набором соціально-психологічних якостей, що визначаються суспільним ладом, культурою, закономірностями соціалізації, вихованням в умовах певного суспільства». Вікові межі для молоді згідно з чинним законодавством складають – 14-35 років [1].

Кодекс законів про працю України передбачає прийом на роботу громадян у віці 16 років, допускається також прийняття на роботу дітей у віці 15 років за згодою одного з батьків та у віці 14 років – учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних закладів для виконання легких робіт, які не завдають шкоди здоров'ю у вільний від навчання час, також за згодою одного з батьків або особи, що їх замінює [2].

Дослідження показують, що питання зайнятості сільської молоді є надзвичайно важливим у соціально-економічному механізмі розвитку країни. Молоде населення займається трудовою діяльністю, що дає йому можливість розкрити себе як особистість та в більшості випадків є єдиним джерелом отримання коштів для існування. Разом з тим, задовольняється

попит підприємств у найбільш мобільній робочій силі, озброєній сучасними фаховими знаннями, що сприяє економічному розвитку країни.

Разом з тим проблеми соціального захисту молоді вивчені поки що недостатньо. Необхідність їх розв'язання і представляє актуальність наукового дослідження, оскільки молодь становить майже чверть населення України.

Молодіжні проблеми вивчають також соціологія праці, соціологія освіти, соціологія шлюбу і сім'ї, соціологія виховання, соціологія девіантної поведінки. Ці галузі соціологічного знання досліджують молодь в окремих сферах її життєдіяльності. Їх дані допомагають скласти повнішу картину молодіжних проблем, процесів, явищ. Соціологія молоді не тільки запозичує здобуті ними знання, а й інтегрує їх у цілісну систему, завдяки чому перебирає на себе функції цілісного системного аналізу молодого покоління у соціальній структурі, політичному, економічному, соціальному й духовному житті суспільства.

Виклад основного матеріалу. Реформування сільського господарства негативно позначилося на стані соціально-трудої сфери села. З'явилося зокрема, безробіття. Стан сільського ринку праці характеризується великим прихованим безробіттям, з одного боку, і низьким рівнем офіційно зареєстрованих безробітних, з іншого; широким розповсюдженням альтернативних способів самостійного працевлаштування і незначної частки влаштування на роботу через службу зайнятості; зростанням тривалості пошуку роботи; невисокою територіальною мобільністю робочої сили; низькими доходами сільського населення.

Особливо гостро на селі стоїть проблема безробіття серед молоді. Їх частка в числі безробітних збільшується. Із загального числа сільських безробітних 32,3% складають молоді у віці від 18 до 29 років. У лавах безробітних молодих людей близько 70% мають вищу і середню професійну освіту; 15,5% - початкову професійну; 12,6% - загальну середню. На ринок праці надходять в основному три категорії молодих людей: випускники загальноосвітніх шкіл; випускники вищих і середніх професійних навчальних закладів; особи, що закінчили строкову та контрактну службу в армії.

Основними причинами небажання випускників сільськогосподарських навчальних закладів працювати на селі лежать, перш за все, соціально-економічні (розмір заробітної плати, умови праці, проблеми житла, побуту і культури) і соціально-психологічні фактори (престиж роботи). Названі негативні чинники обумовлюють кадрову проблему аграрно-промислового сектору в цілому.

Збільшення чисельності безробітних серед молодих людей, незатребуваність їх на сільському ринку праці обумовлюються низкою об'єктивних і суб'єктивних причин. По-перше, зростанням загальної чисельності безробітних у зв'язку з уже сформованим і майбутнім банкрутством значної частини сільськогосподарських підприємств. По-друге, тим, що в останні роки діяльність промислових підприємств в основному спрямована на самозбереження і виживання, а не на розвиток і розширення виробництва. По-третє, відсутністю у молодих людей достатнього досвіду, у зв'язку з чим їх в останню чергу приймають на роботу при наявності вакантних посад і першими скорочують при зниженні обсягів виробництва. По-четверте, зростання числа безробітних серед молодих селян в значній мірі пов'язаний з невідповідністю їх професійної підготовки вимогам ринку праці та відсутністю відповідних сучасним вимогам профорієнтаційної роботи серед молоді. Підготовка кадрів далеко не відповідає об'єктивно існуючим потребам в кадрах і наявності робочих місць. Нарешті, незатребуваність молодих людей на ринку праці пов'язана з тим, що значна частина безробітної молоді прагне отримати роботу, відповідну своїй підготовці і високо оплачувану, але не отримує такої, тобто через невідповідність попиту і пропозиції робочої сили. Безробітним молодим людям, які мають робочі спеціальності, може бути запропонована робота в перший ж дня звернення, тоді як працевлаштування молоді, яка має вищу і середню спеціальну освіту, представляє велику складність. На процес працевлаштування молодих людей негативно позначається низька вартість робочої сили по багатьом професіям, потрібних на ринку праці, наприклад, тесляр, газозварник, водій, продавець, сторож. У зв'язку із зростанням цін на товари і послуги молоді люди відмовляються йти на низькооплачувану роботу.

Попиту молоді на ринку праці, збільшення чисельності серед молодих селян безробітних породжує безліч побічних негативних явищ, сприяють зростанню злочинності, формуванню кримінальної обстановки на селі. Безробіття призводить до втрати молодими людьми трудових навичок, до втрати здатності інтенсивної роботи, в ряді випадків вона веде до деградації особистості, негативно впливає на демографічну ситуацію на селі. Відбувається масовий відтік

молодих людей з сільської місцевості. Молодь тягнеться в місто, де набагато більше різноманітних вакансій – у сфері торгівлі, малого бізнесу, дорожнього будівництва і т.д., можливості здобути освіту та професію, потрібну на ринку праці, а також реалізувати прагнення до самостійного заробітку.

Слід зазначити: село покидають насамперед кваліфіковані фахівці, що негативно впливає на якісний склад сільськогосподарських кадрів.

Високий рівень безробіття серед сільської молоді, її низька соціальна захищеність і важке матеріальне становище ведуть до зниження народжуваності. Кількість померлих перевищує число народжених майже в 3 рази. Внаслідок стійко низьких темпів народжуваності, у зв'язку із зростанням міграції молоді в місто, сільські райони зіткнулися з проблемами старіння населення. У середньому в селі у 2011 р. у віці старше працездатного було 32,8% постійного сільського населення; в працездатному - 42,9; у віці молодше працездатного 19,7%. Тенденція постаріння сільського населення викликає негативні наслідки: збільшується співвідношення утриманців і працездатних, що потребують значного зростання витрат на утримання непрацездатних громадян. У перспективі дана тенденція з'явиться серйозною загрозою економічному та соціальному розвитку села.

Сільський молодіжний ринок праці - специфічний, має власну динаміку розвитку. З одного боку, молодий вік підвищує шанси для зайнятості, адже молоді люди більш енергійні і ефективніше працюють на робочих місцях, а з іншого боку, мають низьку конкурентоспроможність через відсутність трудового та життєвого досвіду, часто не мають взагалі будь-якої професії (спеціальності), або ж такої, що користується попитом на ринку праці [3].

Система соціального захисту молоді передбачає певні гарантії з підвищення якості робочої сили, підвищення мотивації до легальної зайнятості, соціальний захист молодих працівників від безробіття. Держава піклується про молодь та надає їй соціальний захист при неможливості самостійного працевлаштування. Цю суспільну функцію виконує державна служба зайнятості, діяльність якої має відповідне нормативно-правове та фінансове забезпечення. Служба зайнятості допомагає тим молодим людям, які прагнуть реалізувати своє право на працю. Проводиться профнавчання безробітних за різними професіями та спеціальностями на базі навчальних закладів та через стажування безпосередньо на підприємствах, організаціях. Надається перевага профнавчанню з робітничих професій. Для забезпечення якісної підготовки фахівців використовуються інноваційні, гнучкі модульні технології. Навчання сільських безробітних здійснюється за програмами, що дають можливість їм зайнятися підприємницькою діяльністю.

Висновок. Більшість молоді яка проживає в сільській місцевості стоїть нині перед складним вибором у житті, до якого вона не підготована ані психологічно, ані організаційно. Тому мета соціальної роботи з молоддю у цій галузі зміцнення соціального статусу молоді в структурах суспільства, які оновлюються або кардинально змінюються, посилення правової, економічної та соціальної захищеності молодого покоління.

Як бачимо, проблема зайнятості людей, особливо до 30 років, є вагомою в наш час. Підвищити рівень зайнятості в сільській місцевості можна шляхом формування потужного контингенту приватних виробників у сфері малого підприємництва. Також парламенту країни слід забезпечити квоту на місця у вищій навчальній закладі для сільської молоді. Хоча існує постанова Кабінету міністрів, яка забезпечує таке полегшення для випускників сільських шкіл, але її процедура стає доволі незрозумілою при впровадженні шкільної реформи.

Для розвитку фермерської справи на селі слід створити спеціальну кредитну програму за низькими відсотковими ставками. В умовах світової агфляції (зростання цін на продукти харчування) це було б дуже розумним і доречним кроком. Українське село з його молодими робочими руками має значний потенціал до зростання. І не варто ставити питання, чи матиме молодь бажання працювати на землі. За умови достойного заробітку, який приносить ця земля, питання відпаде саме по собі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Постіндустріальна модель зайнятості сільського населення України // Україна аспекти праці – 2009. - №5. – С. 8-15.
2. Молодіжна зайнятість і безробіття у світлі трансформаційних змін // Зайнятість і ринок праці. – 2008. – С. 55-61.

3. Безробітна сільська молодь – резерв покриття дефіциту кваліфікованих кадрів на ринку праці // Україна аспекти праці – 2009. - №4. – С. 3-9.
4. Корчун М. Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці України М. Корчун // Україна аспекти праці. – 2008. - №1.– С. 35-39.
5. Економічна активність населення України 2007: статистичний збірник. – К. Держкомстат України, 2008. – 224 с.
6. Кодекс законів про працю України Кодекси України В 2 Т. – К. Юрінком Інтер, 2001. – Т.2. – С. 19.

Литвинов Н.

Науковий керівник – доц. Тіунова О.В.

ІДЕАЛЬНЕ СПІВВІДНОШЕННЯ ЧОЛОВІЧОГО ТА ЖІНОЧОГО НАЧАЛА В УЯВЛЕННЯХ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Гендерна ідентифікація є однією із проявів психологічної структурної ідентифікації особистості. На сьогоднішній день спостерігаємо знівельованість розуміння гендерних рис та ролей в суспільстві. В засобах масової інформації, на телебаченні, на просторах інтернету все частіше з'являються особи без візуалізованої статі. Самі вони гордяться своїм іміджем і ідентифікують себе як «третя стаття» – андрогіни. В соціумі спостерігається виражена тенденція до гендерної рівності, що безумовно призводить до появи осіб з орієнтацією на дещо інші гендерні акценти. Доказу цієї гіпотези ми і присвятили нашу роботу.

Метою нашого дослідження було виявлення співвідношення чоловічих та жіночих рис у молодих людей за їх уявленнями ідеалу для визначення гендерних тенденцій розвитку суспільства.

Об'єктом виступають гендерні відмінності серед молодого покоління.

Предметом дослідження є гендерна ідентифікація в ідеальному баченні молоді приналежності особи до чоловічої та жіночої статі

Проводячи дане дослідження, для досягнення визначених завдань, ми адаптували методику Сандри Бем (BSPI- The Bem Sex Role Inventory), до визначення гендерної ідентифікації.

Нами було діагностовано 150 респондентів, стосовно гендерної ідентифікації ідеального образу чоловіка та жінки. У даній вибірці ми дотримувались однакового представництва статей, 75 чоловіків та 75 жінок.

Аналізуючи уявлення про ідеальне співвідношення чоловічого та жіночого начала, ми брали до уваги кількісну оцінку ознак фемінності та маскулінності яку дали наші респонденти у своїх анкетах, користуючись запропонованою 7-ми бальною кількісною шкалою:

Ніколи	Майже ніколи	Рідко	Може бути	Часто	Майже завжди	Завжди
1	2	3	4	5	6	7

Респонденти чоловічої статі зазначили, що, ознаки маскулінності у чоловіків в їх уяві, знаходяться в межах - 5,12, а фемінності - 5,0.

Результати анкети демонструють нам також й риси у ідеальному образі жінки. Тут вони розташовані в межах: 4 - маскулінні та фемінні - 5,7.

Аналізуючи результати даних респондентів жіночої статі, котрі вони зазначили у своїх анкетах щодо характеристики ідеального образу чоловіка, ми отримали ось які дані: 5.1 бал притаманності маскулінних рис, та 5.3 для приналежності фемінних.

Як же ж жінки бачать ідеальну жінку? За тією ж семи бальною шкалою, у даному випадку бачимо ось які результати: 6 «майже завжди» балів для притаманності фемінних рис, та 4,21 «може бути» бали для наявності маскулінних рис.

Виходячи із аналізу вищевказаних показників, ми отримали фактичні дані, які свідчать, що ідеальні образи як чоловіка так і жінки в уявленнях опитуваної нами молоді, відносяться до андрогінного типу.

У попередньому дослідженні отримали результати, що свідчили про ознаки появи нового типу людей з андрогінним гендерним типом, що очевидно тягнучим за собою зміну гендерних ролей як в суспільстві загалом, так і в сім'ї зокрема.

Загалом, слід відмітити дану тенденцію, яка чітко демонструє нам, що молодь сьогодні не лише відноситься до андрогінного типу, а й ідентифікує свої уявні образи ідеальних людей як андрогінні. Описана нами ситуація, яка складається в суспільстві, є наслідком протікання на сьогоднішній день андрогінізації людства.